

עניינים תוכן

2	מבוא.....
3	פרק ראשון: הרב קוק ומשנתו.....
3	לידתו.....
4	במרוצת השנים.....
5	ספריו.....
6	אחרית ימיו.....
6	יצירה והגות.....
7	הזרם החילוני ציוני.....
8	טיפול מקצועות חול בארץ ישראל.....
10	חשיבות ההיגיינה, חדוות החיים והאומנות.....
12	פרק שני: תקומה גופנית תבנה את ההריסות הרוחנית.....
13	תכניות לימודים למען פיתוח הגוף.....
15	פרק שלישי: טיפוח "נפש בריאה בגוף בריא".....
15	תפיסות קודמות בנוגע ל נפש בריאה בגוף בריא".....
15	הרב קוק ותפיסת "נפש בריאה בגוף בריא".....
18	פרק רביעי: ספורט ושמירת השבת.....
21	המתנגדים לגישתו.....
22	סיכום.....
23	ביבליוגרפיה.....

מבוא

הרב קוק היה אחד הרבנים החשובים בתקופה שבה חלה התעוררות לאומית בארץ ישראל. הוא עלה לישראל בימי העלייה השנייה והפך להיות הגורם הדתי הציוני החשוב ביותר באותה העת. השפעתו הינה בעלת משמעות חשובה מאוד גם כדי להבין את התקופה ההיא וגם כדי להבין את ההשפעה ואת ההשלכות של מעשיו על הקיום של אזרחי ישראל כיום. למעשה ניתן לומר כי הרב קוק היה זה אשר פיתח בין התפיסות היהודיות המסורתיות ובין הציונות שהייתה תנועה חילונית באופן כמעט מוחלט¹. מרכז פעילותו של הרב הייתה ניסיון לגשר בין העולמות החילוניים והדרישות המעשיות שהם הביאו עימם ובין שמירה על מסורת אבות ועל המצוות אותם הוא ראה בתור חשובות מאין כמותם עבור העם היהודי.

עבודה זו תבקש לעמוד על הגותו של הרב קוק בנושא של הספורט באורח החיים היהודי, כחלק מביאור הגישה הכללית של הרב לניגודי העניינים שבין העולם החילוני ובין העולם הדתי ממנו הוא צמח. הוא הבין את החשיבות של הגשמת החיים בפן המעשי, אולם עולה השאלה כיצד הוא התמודד עם מקרים שבה היה ניגוד אינטרסים בין המחנות השונים. במה הוא בחר כדי להתמודד עם הצורך לגשר בין העולמות.

שאלת המחקר אם כן תהיה:

"כיצד באה לידי ביטוי תפיסתו הפרגמטית של הרב קוק בנושא הספורט והשמירה על אורח החיים והמסורתי השבת, במשנתו ובפעולותיו במסגרת החיים ביישוב"

על מנת לענות על שאלת המחקר אחלק את סקירת הספרות ואת דברי הרב לכמה חלקים. הפרק הראשון של העבודה יעסוק בחייו של הרב קוק ובמשנתו הכללית בנוגע לתפיסות שונות. פרק זה יהיה גדול יותר מאשר פרקים אחרים וינסה לתאר היבטים שונים של התפיסה של הרב והשפעתו על הזרמים החילוניים של התנועה הציונית. הפרק השני יעסוק באופן ישיר יותר בתפיסה של הרב בנוגע לחשיבות הספורט והפעילות הגופנית עבור היהודי, תפיסה אשר לא הייתה נפוצה יתר על המידה, כפי שנראה במהלך הפרק, בקרב היהודים המסורתיים. הפרק השלישי יעמוד על חשיבות הספורט כדי להביא להשפעה חיובית על נפש האדם במובן של: "נפש בריאה בגוף בריא". הפרק השלישי יעסוק בשאלת השבת והעיסוק בספורט בשבת, כדי לעמוד על הדרך שבה הרב התמודד עם ניגוד עניינים בין הדרישות של החול לבין הדרישות של הדת היהודית. אתאר גם את המתנגדים, מן הסיעות השונות, של פעילות הרב ולבסוף אסכם את העבודה.

¹ אבינועם רוזנק, **הרב אברהם יצחק הכהן קוק**, החלום והמציאות מאבקים בדידות וצער- שבת, מרכז זלמן שזר, 2006

פרק ראשון: הרב קוק ומשנתו

הרב קוק היה הרב הראשי האשכנזי הראשון בארץ ישראל ונחשב למייסד של הציונות הדתית. בראשית דרכו הוא שימש בתור רב בלטביה ועלה לארץ בשנת 1904, שנת פטירתו של הרצל. הרב קוק פיתח במהלך חייו יחס אוהד לתנועה הציונית, למרות שזו הייתה תנועה חילונית בעיקרה ולא ביקשה לשלב את הדת במסגרת הקמת היישוב היהודי בארץ ישראל². במסגרת הפעילות שלו בישראל הוא הקים את הרבנות הראשית לישראל, ייסד את ישיבת מרכז הרב ועמד בראשה, וכמו כן היה לרב הראשי האשכנזי הראשון. הפסיקות שהוא נתן בענייני משפט מלוכה והמצוות אשר תלויות בארץ הפכו להיות יסוד לפסיקות רבות מאז והכתבים הרבים אותם הוא כתב משמשים בתור הבסיס האידיאולוגי של הציונות הדתית³.

לידתו

הרב קוק נולד בלטביה של היום, תחת שלטון האימפריה הרוסית בשנת 1865. כבן למשפחה של רבנים הוא התחנך על ידי רבנים שונים ומכובדים במקומות שונים ברוסיה. משום כך כבר לפני הגיעו לגיל 20 הוא הוסמך לרבנות ונשא לאישה את בתו של הרב אליהו דוד רבינוביץ, לימים רבה של ירושלים. בשנת 1888 התמנה לרבה של העיר זיימל, והחל ללמוד קבלה⁴. הוא איבד את אשתו הראשונה ונשא את בת דודתה של אשתו הראשונה. כבר באותה העת החל לכתוב מאמרים הגותיים בכתבי עת רבניים והמשיך את לימודיו.

במרוצת השנים

בשנת 1904 הוא נעתר לפנייתו של יואל משה סלומון לכהן בתור הרב של העיר יפו והמושבות ועלה לארץ ישראל למרות ניסיונות להניא אותו מכך. גם במהלך התקופה הזו הוא המשיך בכתובה של מאמרי הגות בנושאים שונים. אחת הפעולות הראשונות אשר הביאו עליו ביקורת רבה הייתה ההחלטה שלו לתמוך באופן מסוים בבתי הספר אשר שילבו לימודי קודש ולימודי חול. הטיעון אשר הצדיק את התמיכה הזו היה כי יש לקדש את החומר בארץ ישראל כדי להביא לתוצאות מעשיות⁵. משום כך הוא ניהל קשרים עם מנהיגי הפועלים ותמך בהתיישבות חקלאית, שהייתה כזכור חילונית מאוד ברובה הגדול.

הוא תמך בהיתרים הלכתיים אשר יכול להקל על קיום ההתיישבות מתוך ראייה פרגמטית של חשיבות הסולידריות בין כל היהודים בארץ ישראל. במסגרת פעילותו של הרב קוק ביפו הוא הקים

² אברהם הרצברג, **הרעיון הציוני**, ירושלים: הוצאת כתר, תש"ל-1970, עמ' 319.

³ שם, עמ' 318.

⁴ אבינועם רוזנק, **הרב אברהם יצחק הכהן קוק**, עולם סוער התפתחותו של הרב קוק- ישיבת וולוז'ין, 2006.

⁵ שם.